

Tampereen kaupunki Sivistyslautakunta

Asia Pilke päiväkodit Oy:n Tampereen kaupungin sivistyslautakunnan 16.2.2022 antamaa korona-suojavarusteiden korvauksia koskevaa päätöstä § 30 Yksityisten palveluntuottajien suojainten korvaus (PRIDno-2022-469)

Pilke Päiväkodit Oy konserniyhtiöineen (jäljempänä "Yhtiö") vaatii Tampereen Kaupunkia (jäljempänä "Hankintayksikkö") kohteliaimmin oikaisemaan 16.2.2022 antamansa sivistyslautakunta § 30 ja Yhtiölle 18.2.22 tiedotetun päätöksen.

Pyydämme oikaisemaan päätöksen seuraavasti:

1) Tampereen kaupungin tulee suorittaa suojavarusteiden korvausta Covid-19-epidemian alusta lähtien eli maaliskuusta 2020 lähtien. Korvauksien maksamisen juridiset perusteet ovat pysyneet samoina epidemian alusta lähtien. Korvaukset ovat Tampereen kaupungin näkökulmasta läpilaskutusta, sillä valtio on maksanut lisätalousarvioiden kautta vuonna 2020 ja asetusperusteisesti vuonna 2021 kunnalle valtion tuet suojavarusteiden korvaamiseksi.

- kirurgisen suu-nenäsuojainen arviohintana käytetään 0,12 euroa sisältäen arvonlisäveron (tuottajat ovat joutuneet ostamaan tuotteet arvonlisäverollisina eivätkä ole oikeutettuja arvonlisäverohyvityksiin).
- laskennalliseksi kulutukseksi arvioidaan 4 kpl / työvuoro
- muiden hygieniakustannusten korvaamiseksi olemme laskeneet vinyylikärsineiden kulutuksen jotka ovat ka arvohinta 0,11 s /kpl arvonlisäveroineen. Laatikossa 100 kpl.
- laskennallisen korvaustason rinnalla tuottajille taataan mahdollisuus laskuttaa Tampereen kaupunkia taudilta suojautumisen ja taudin leviämisen ehkäisemiseksi pakkotilanteessa hankkimiensa tuotteiden ja palveluiden (koronasiivoukset esim.) kustannukset ostolaskujen mukaisesti. Tämä vaihtoehto tulee käytettäväksi, jos laskennallinen korvaaminen tuottaa palveluntuottajan näkökulmasta merkittävässä määrin epäoikeudenmukaisen lopputuloksen. Tampereen kaupungilla on mahdollisuus tarkistaa haluamallaan tavalla laskutusperusteet ja tarvittaessa laskun liitteeksi oheistetaan alkuperäiset ostolaskut. Tämä päätösklausuuli varmistaa tuottajien oikeusturvan tilanteessa, jossa kunnan velvollisuus on korvata aiheutuneet sopimuksien ja palvelustelin sääntökirjan ulkopuoliset kustannukset täysimääräisesti.

Oikaisuvaatimuksen juridiset perustelut

Selvyyden vuoksi todetaan, että järjestämisvastuu pitää sisällään riittävästä suojavarusteista huolehtimisen kaikissa kuntien järjestämisvastuulla olevissa palveluissa sekä palveluita tuottavien ammattilaisten, että asiakkaiden osalta. Yhtiö katsoo, että Covid-19 -pandemian torjuntaan liittyvät ja siitä aiheutuvat ja aiheutuneet suojavälinekustannukset kuuluvat valmius- ja tartuntatautilainsäädännön nojalla julkisen järjestämisvastuun piiriin jäljempänä osoitettavin perustein.

Yhtiö katsoo, että edellä mainittu kuuluu Hankintayksikön järjestämisvastuun piiriin palveluiden tuottamistavasta tai tuottajatahosta riippumatta.

Järjestämisvastuu poikkeusoloissa on valtiolla ja kunnilla

Valmiuslain (29.12.2011/1552) 2 §:ssä todetaan, että valmiuslailla säädetään viranomaisen toimivaltuuksista ja varautumisesta poikkeusoloihin. Niin ikään valmiuslain 3 §:ssä on tarkemmin määritelty valmiuslain mukaiset poikkeusolot. Tällaiseksi katsotaan esimerkiksi "väestön toimeentuloon tai maan talouselämän perusteisiin kohdistuva erityisen vakava tapahtuva tai uhka, jonka seurauksena yhteiskunnan toimivuudelle välttämättömät toiminnot olennaisesti vaarantuvat" (3.1 § 3. kohta) sekä "vaikutuksiltaan erityisen vakavaa suuronnettomuutta vastaava hyvin laajalle levinnyt vaarallinen tartuntatauti" (3.1 § 5. kohta).

Tartuntatautilain (1227/2016) tarkoituksena on lain 1 §:n nojalla ehkäistä tartuntatauteja, niiden leviämistä sekä niistä ihmisille ja yhteiskunnalle aiheutuvia haittoja. Niin ikään tartuntatautilain 6 §:n mukaan valtion viranomaisten, asiantuntijalaitosten sekä kuntien ja kuntayhtymien on järjestelmällisesti torjuttava tartuntatauteja sekä varauduttava terveydenhuollon häiriötilanteisiin.

Tartuntatautilain 8 §:ssä puolestaan säädetään aluetasoisesta torjuntatyöstä. Lainkohdan 3. momentin mukaisesti alueellinen varautuminen ja valmiussuunnittelu toteutetaan siten kuin terveydenhuoltolain (1326/2010) 38 §:ssä säädetään, ottaen huomioon myös työterveyshuollon ja yksityisen terveydenhuollon toiminta.

Terveydenhuoltolain 38 §:ssä todetaan, että sairaanhoitopiiriin kuntayhtymän tulee laatia yhteistyössä alueen kuntien kanssa terveydenhuollon alueellinen valmiussuunnitelma, jonka osaksi voidaan katsoa myös jäljempänä osoitettavalla tavalla riittävän suojavälinekapasiteetin ylläpitäminen ja hankinta.

Tartuntatautilain 78 §:n nojalla kuntien järjestämään toimintaan sovelletaan sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annettua lakia (733/1992) sekä kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annettua lakia (1704/2009). Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annetun lain 4 §:n 4. ja 5. kohtien mukaisesti kunta voi järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelun hankkimalla palveluja yksityiseltä palveluntuottajalta tai antamalla palvelunkäyttäjälle palvelusetelin.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen tavoin myös varhaiskasvatuspalvelut ovat kunnan järjestämisvastuulla, ja niitä voidaan tuottaa ostopalvelusopimuksin ja palvelusetelin yksityisten tuottajien toimesta. Viranomaisten edellyttämät suojautumisen ja taudin leviämisen ehkäisemisen toimenpiteet on tullut toteuttaa varhaiskasvatuspalveluissa samoin kuin muissakin palveluissa, joissa asiakkaita kohdataan päivittäin.

Yhtiö kiinnittää Hankintayksikön huomiota siihen, että kevästä 2020 asti meneillään olleessa pandemiatilanteessa esimerkiksi suojavarusteita on jouduttu ja joudutaan hankkimaan ja käyttämään pelkästään Hankintayksikön alueella tuhansien tai kymmenien tuhansien eurojen edestä myös varhaiskasvatuspalveluissa. Yhtiön näkemyksen mukaan nämä kustannukset ovat yksiselitteisesti luettavissa tartuntatautien ehkäisyn yhteydessä syntyneiksi taloudellisiksi vahingoiksi, joiden kustannusten katsotaan kuuluvan kunnan vastattavaksi.

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) ja myös Kuntaliitto ovat kehottaneet alkukesästä 2020 lähtien useaan otteeseen kuntia neuvottelemaan yksityisten tuottajien kanssa ylimääräisten kulujen korvaamisesta. Vaikka STM on korona-asioista vastuussa oleva

ministeriö, ei se tarkoita, että korvauksia pitäisi suorittaa vain sosiaali- ja terveystaloustuottajille. Suojautuminen ja taudin leviäminen koskee koko yhteiskuntaa ja lainsäädäntö ei muutu sen mukaan, onko kyseessä sote-palvelu vai varhaiskasvatus.

Yhtiö katsoo, että kunnassa asuvilla henkilöillä (olivatpa he työntekijöitä tai asiakkaita) on tartuntatautilain ja sen esitöiden sekä valmiuslaissa säädetyn viranomaisten varautumisvelvoitetta koskevan sääntelyn nojalla oikeus saada suojautumisekseen ja hengenvaarallisen taudin leviämisen ehkäisemiseksi tarvittavat välineet kunnan toimesta.

Kuntalaisia on kohdeltava tasapuolisesti riippumatta siitä, tuleeko kunnan järjestämistä vastaava palvelu kunnan vai yksityisen kautta. Suojautuminen kunnan omissa päiväkodeissa on hoidettu verovaroin ja kaikki tarpeelliset materiaalit on toimitettu (suu-nenäsuojaimet, suojahanskat, desifiointiaineet, koronataapauksissa vaadittavat siivoukset etc.). Suojautumisen kustannukset päiväkodista toiseen voivat vaihdella merkittävästi riippuen mm. siitä, kuinka paljon päiväkodissa on koronapositiivisia lapsia tai työntekijöitä. Kuntien päiväkodeissa kulut on korvattu täysimääräisesti ja samoin tulee toimia myös yksityisten tuottajien kohdalla. Molempien osapuolten kannalta helpoin ja tasapuolisin tapa on korvata tuottajien ostolaskujen perusteella esittämät kustannukset. Toinen vaihtoehto olisi kehittää asiaan jokin laskennallinen systeemi, jonka perusteella kustannuksia voisi korvata. Jälkimmäisessäkin tapauksessa tulisi palveluntuottajalle jättää mahdollisuus esittää lasku niissä tilanteissa, että laskennallinen tulos ei ole oikeudenmukainen suhteessa jo syntyneisiin välttämättömiin kustannuksiin.

Covid-19-pandemiaan liittyvät poikkeusolot alkoivat maaliskuussa 2020 ja suojautumisen tarve on jatkunut kaikissa kunnan järjestämistä vastaavissa palveluissa siitä saakka. Hallituksen kehysriihessä 7.4.2020 tehtiin ensimmäiset päätökset koskien sittemmin toukokuussa 2020 annettua valtion talousarviota koronakustannusten korvaamisesta kunnille. Tämän jälkeen valtio on tehnyt useampia muita koronakustannusten korvaamiseen liittyviä päätöksiä sekä valtiosuorituksin että muiden lakien perusteella.

Kuntien järjestämistä vastuu edellyttää lakisääteisten palveluiden tuottamista ja niihin tarvittavista resursseista vastaamista. Viimesijainen vastuu edellä mainituista on joka tapauksessa valtiolla, joka on ohjannut ja ohjaamassa kunnille korvauksia suojavälineiden kustannusten korvaamiseksi. Kunta toimii tältä osin välittävänä tahona, koska yksityinen palveluntuottaja ei voi asioida valtion kanssa. Kuntien tulee siten ohjata korvaus sinne, missä näitä kustannuksia on syntynyt riippumatta tuotantotavasta.

Osa Suomen kunnista on tunnistanut kuntien korvausvelvollisuuden ja on korvannut pandemian aiheuttamia kustannuksia järjestämistä vastuullaan olevissa palveluissa kuten varhaiskasvatuksessa, olivatpa ne sitten omia tai yksityisen palveluntuottajan tuottamia.

Yhtiö pyytää Hankintayksikköä kiinnittämään huomiota myös siihen tosiseikkaan, että yksityiselle palveluntuottajalle asetettu palvelun tuottamisessa tarvittavien välineiden ja varusteiden hankinnan katsotaan kuuluvan osaksi normaaliolojen sopimuksia tai palvelusetelisiäntöjä. Nyt on kyse kansanterveydellisestä kriisistä ja maailmanlaajuisesta yleisvaarallisesta epidemiasta. Yksityisten toimijoiden omaehtoinen suojautuminen on ollut välttämätöntä ja eittämättä säästänyt ihmishenkiä.

Pandemialta suojautumisessa on kysymys ensisijaisesti asiakkaiden suojelemisesta. Huomioon ottaen pandemiatilanne ja poikkeusolot Yhtiö katsoo, ettei yksityisen palveluntuottajan oma-aloitteisuus tartuntataudin leviämisen estämiseen tarkoitettujen suojavälineiden hankkimisessa millään tavoin poista tai vähennä Hankintayksikön velvollisuutta korvata hankinnoista aiheutunut taloudellinen vahinko.

Yleisellä tasolla Yhtiö toteaa, että suojavarusteisiin liittyvät viranomaisohjeet ovat olleet koko pandemian ajan poikkeuksellisen sekavia. Ohjeistukset eivät ole kuitenkaan sisältäneet kannanottoja siihen, että kunnilla ei olisi korvausvelvollisuutta pandemian aiheuttamien kustannusten osalta tai toisaalta rajanneet tiettyä kunnan järjestämismvastuulla olevia palveluita pois korvausvelvollisuuden piiristä. Päinvastoin useammat valtion lisätalousarviot osoittavat, että valtion tahtotila on ollut yksiselitteisesti se, että kunnat ovat ensisijaisessa vastuussa varautumisesta ja palveluiden järjestämisestä ja saavat siksi mittavat koronakorvaukset verovaroista.

Yksityisille tuleva kompensatio koronakustannuksista on kunnissa selvittävä kaikilta osiltaan, mukaan lukien myös mahdolliset muut kuin suorat suojavarusteista aiheutuvat kustannukset. Suojavälinehankinnoista aiheutuneiden kustannusten lisäksi Yhtiö toteaa, että yksityisille tuottajille on aiheutunut mittavia lisäkustannuksia muun muassa infektiolääkäreiden määräämistä tai viranomaisten poikkeusolo-ohjeistuksista aiheutuneista karanteeneista Covid-19-virukselle altistumisen tai tähän sairastumisen vuoksi.

Myös valtioneuvoston tahtotila on selvä; koronan kustannukset korvataan kunnille täysimääräisesti ja kuten kuntakirjeissäkin ja mm. lokakuussa annetun asetuksen perusteluosassa todetaan, nämä korvaukset on tarkoitettu myös kunnan järjestämismvastuulla olevia palveluita tuottaville yksityisille toimijoille. Rahat eivät siis ole pois kuntien varhaiskasvatuksen tai muiden toimialojen taloudesta vaan kyse on läpilaskutuksesta. Syksyn 2021 asetukseen sisältyvät § 10 ja § 11:n mukaiset valtion avustukset ja tuet maksetaan asukaslukuperusteisesti ja asukkaiden osalta ei erotella käyttävätkö he palveluita ja jos käyttävät niin mitä palveluita jne. Nämä valtiontuet kunnille maksettiin/maksetaan kerralla koko vuotta 2021 koskien. Vuoden 2020 valtion tuet tulivat asukaslukuperusteisesti (240 – 250 euroa per asukas) jo vuonna 2020. Vuoden 2022 osalta tulee ministeriö antamaan uutta ohjeistusta.

Hankintayksikön palvelusetelistä ja palvelusetelisääntökirjoista

Hankintayksikön Palvelusetelin toimintaohjeen Yleisen osa mukaisesti toimintaohjeessa kerrotaan niistä yksityisen varhaiskasvatuksen palveluntuottajan oikeuksista ja velvollisuuksista, joihin hän sitoutuu, kun Hankintayksikkö hyväksyy palveluntuottajan palvelusetelillä toteutettavan varhaiskasvatuspalveluiden tuottajaksi.

Selvyyden vuoksi todetaan, ettei Palvelusetelin toimintaohjeen yleisessä osassa taikka muissakaan Hankintayksikön palvelusetelille asetetuissa toimintaohjeissa tai muidenkaan yksityisille palveluntuottajille asetettujen velvollisuuksien osalta ole määriteltä, että poikkeusoloissa tarvittavien suojavälineiden tai hoitotarvikkeiden hankinta ja kustannukset kuuluisivat yksityisen palveluntuottajan vastattavaksi.

Lopuksi

Yllä osoitetuin perustein Yhtiö katsoo, että Covid-19-pandemian johdosta syntyneiden suojavälinekustannusten korvaaminen kuuluu valmius- ja tartuntatautilainsäädännön varautumista, suojavälineitä ja aiheutuneiden vahinkojen korvaamista koskevan sääntelyn nojalla Hankintayksikön vastuulle.

Edellä osoitetun johdosta Yhtiö vaatii Hankintayksikköä oikaisemaan 16.2.2022 tehdyn Tampereen kaupungin sivistyslautakunnan 16.2.2022 antaman korona-suojavarusteiden korvauksia koskevan päätöksen § 30 Yksityisten palveluntuottajien suojainten korvaus (PRIDno-2022-469)

Annamme mielellämme mahdollisia lisätietoja oikaisuvaatimukseen liittyen, yhteyshenkilömme on Minna Martikainen.

Varaamme mahdollisuuden tarvittaessa täydentää oikaisuvaatimustamme kaikilta osiltaan myöhemmin.

Vantaalla 3.3.2022

Ystävällisesti

Minna Martikainen
Yhteiskuntasuhdejohtaja